

KOSKENLASKUN TURVALLISUUSOHJE 1.4.2008

Annettu Rovaniemellä 20. päivänä maaliskuuta 2008

Suomen Melonta- ja Koskenlaskuyrittäjät ry. on antanut seuraavan ohjeen koskenlaskun turvallisuudesta. Ohje on tehty yhteistyössä Kuluttajaviraston kanssa. Ohjeessa on huomioitu tuoteturvallisuuteen liittyviä koskenlaskun erityispiirteitä.

1. Soveltaminen

1.1 Tätä ohjetta sovelletaan koskenlaskuveneeseen, jota ansiotarkoituksessa, järjestötoiminnassa tai muutoin järjestetysti käytetään miehitettynä koskenlaskuun, ja veneellä harjoitettuun toimintaan.

1.2 Kaikessa koskenlaskutoiminnassa noudatetaan viranomaisten antamia tapauskohtaisia turvallisuusohjeita ja -määräyksiä.

2. Koskenlaskuveneen rakenne

2.1 Koskenlaskuveneellä tarkoitetaan tässä ohjeessa venettä, kumivenettä tai muuta vastaavaa vesillä liikkumiseen ja koskenlaskuun tarkoitettua laitetta.

2.2 Vuokranantajan, omistajan tai toiminnasta muuten vastaavan on pidettävä koskenlaskuvene koskikelpoisena, riittävästi varustettuna sekä muutenkin asianmukaisessa kunnossa. Koskenlaskuveneen rakenteen, lujuuden ja varusteiden sekä vakavuuden ja ohjattavuuden on oltava sellaiset, että vene on turvallinen niillä kulkuvesillä ja niissä olosuhteissa, missä sitä käytetään.

2.3 Enintään kahdelletoista matkustajalle tarkoitetun puuveneen pituuden tulee olla vähintään 6,6 metriä, leveyden 1,9 metriä ja korkeuden sisäpohjasta veneen laitakorkeuteen (L/2) 0,45 metriä. Roiskelaitoja ei tällöin oteta huomioon.

2.4 Koskenlaskuun käytettävän kumiveneen tulee olla valmistettu koskenlaskua varten (Riverboats).

2.5 Muiden koskenlaskuun käytettävien laitteiden tulee olla riittävän vahvoja ja soveltua koskenlaskutarkoitukseen. Koskenlaskuun soveltuvia laitteita eivät esimerkiksi ole rantaleluiksi luokiteltavat ilmatäytteiset välineet, tynnyrit, kylpyammeet tms. koskeen soveltumattomat välineet

3. Koskenlaskuveneen vähimmäisvarusteet

3.1 Koskenlaskuveneessä on oltava:

- riittävä määrä meloja tai airoja ja hankaimia
- kelluva heittoliina, jonka pituus on vähintään 15 metriä
- hinausköysi (enintään veneen pituinen, vyyhdettynä siten, ettei se pääse potkuriin)
- hypotermiapaketti, ensiapupakkaus ja 2 kpl lämpösuojaimia
- tulenteko välineet
- vesitiivis tai vesitiiviisti pakattu radio- tai matkapuhelin yhtä laskuryhmää kohden
- veden tyhjennysväline, muissa kuin itsestään tyhjentyvissä veneissä

- vesitiivis kopio pelastussuunnitelmasta ja tarvittavista osista turvallisuusasiakirjaa
  - tarvittaessa ulkomaalaisille oma selkeä, ymmärrettävällä kielellä annettu kirjallinen toimintaohje onnettomuustilanteissa toimimisesta
  - vaativimmissa olosuhteissa paikkaus- ja korjausvälineet, hätäraketti ja hätäsoihtu
- 3.2 Kumiveneessä on oltava lisäksi:
- tartuntaköysi jokaista henkilöä varten
  - veneen ympärillä turvaköysi, joka on pinnalla kaikissa tilanteissa, myös veneen ollessa kaatuneena.
  - vaativimmissa olosuhteissa ilmapumppu
- 3.3 Varusteet on pakattava pikakiinnikkeillä kelluttavasti, vesitiiviisti ja siten, että pakkauksista ilmenee niiden sisältö. Tarvittaessa merkintä on tehtävä myös eri kielillä tai symbolien avulla.
- 3.4 Koskenlaskuveneistä ja varusteista laaditaan huoltosuunnitelma sekä niistä pidetään huoltopäiväkirjaa.

4. Matkustajien varusteet

- 4.1 Jokaisella henkilöllä on oltava koskenlaskuun tarkoitettut hyväksytyt kelluntaliivit asiallisesti päälle puettuna koko toiminnan ajan. Koskenlaskuliivissä tulee olla selkäsuoja, niskasuoja ja lukot. Kuljettajan on varmistettava suojaimen oikea koko ja asianmukainen kiinnittäminen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä pienten lasten kelluntaliivin toimivuuteen ja suojaukseen.
- 4.2 Kaikissa koskiloukissa on käytettävä koskenlaskuun soveltuvaa kypärää.
- 4.3 Kelluntaliivin lisäksi on käytettävä pelastus-, kuiva-, märkä- tai vastaavaa pukua, jos hypotermian vaara on todennäköinen, kun veden lämpötila ja arvioitu vedessäoloaika kaatumistilanteessa otetaan huomioon.

5. Koskenlaskuveneiden kuljettajan varusteet

- 5.1 Koskenlaskuveneiden kuljettajalla on oltava erityisesti koskenlaskuun soveltuva hyväksytty kelluntaliivi ja kypärä asiallisesti päälle puettuna koko toiminnan ajan.
- 5.2 Koskenlaskuveneiden kuljettajan koskenlaskukypärän tai liivin värin on poikettava mahdollisuuksien mukaan matkustajien käyttämien kypärien tai liivien väreistä.
- 5.3 Kuljettajalla tulee olla vihellyspilli ja puukko/katkaisuveitsi.
- 5.4 Koskenlaskuveneiden kuljettajalla tulee olla oma heittoliina kelluntaliiviin tai henkilökohtaiseen varustukseen kiinnitettynä.

6. Koskiloukitus

- 6.1 Kosket jaetaan vaatimusten perusteella kansainvälisen koskiloukituksen (liite) mukaisesti luokkiin I-VI ja X helpommasta alkaen. Vedenkorkeuden vaihtelu voi muuttaa koskiloukitusta. Kunkin kosken luokan määrittää Suomen Kanoottiliitto ry:n hyväksymä koskiloukittelija.

7. Toimenpiteet koskenlaskussa

7.1 Kuljettajalle tuntemattomille reiteille on tehtävä ennakoita tiedusteluretki. Ennalta tehtävään reittiä koskevaan tiedusteluretkeen osallistuvat kuljettajat ja mahdollisesti koulutuksessa oleva koskenlaskija tai kokeneita koskenlaskijoita. Jos olosuhteet esim. vedenkorkeus muuttuvat tai on syytä olettaa niiden muuttuneen, reitillä on tehtävä uusi tiedusteluretki.

7.2 Ennen matkan aloittamista on selvittävä sääolosuhteet, veden lämpötila ja korkeus ja muut mahdolliset koskenlaskuun vaikuttavat asiat sekä laskettava reitti.

7.3 Matkan järjestäjän on pystyttävä antamaan pelastusviranomaisille niiden tarvitsemat tiedot koskenlaskuveneen matkustajista, miehistöstä sekä lähtöajasta ja lähtöpaikasta. Ennen matkan alkamista on selvittävä matkustajien lukumäärä, ikä tai ikäryhmä sekä yleiskunto. Vaativalla koskimatkalla on selvittävä myös matkustajien uimataito, nimet ja aikaisemmat koskimatkat. Tarpeettomat henkilötiedot on hävitettävä heti, kun ne eivät enää toiminnan kannalta ole tarpeellisia.

7.4 Matkustaja on perehdytettävä matkan turvajärjestelyihin seuraavasti:

- Päällikön ja/tai kuljettajan ja laskettavan matkan esittely sekä päällikön ja/tai kuljettajan tunnistaminen
- Matkustajien henkilökohtaisten varusteiden tarkastaminen
- Veneiden varusteiden, erityisesti heittoliinojen ja turvaköysien käytön opastus
- Laskussa käytettävien käskyjen selvittäminen
- Häätötilanteissa toimimisen opastus

7.5 Koskenlaskupalvelun tarjoajan ja kaikkien hänen palveluksessaan olevien on huomioitava toiminnassaan laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004), asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004) sekä Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmajärjestelmien turvallisuuden edistämiseksi.

8. Henkilömäärät ja ikäraajat

8.1 Koskenlaskuveneen suurin sallittu matkustajamäärä on 12 henkilöä. Veneenvalmistajan ilmoittamaa henkilömäärää (matkustajat + miehistö) tai suurinta sallittua kantavuutta ei saa ylittää. Suurin sallittu miehistö on kolme henkilöä (kuljettaja, opas/koskenlaskuharjoittelija ja tulkki). Suurin sallittu matkustaja- ja henkilömäärä on merkittävä näkyvään paikkaan veneessä.

8.2 Koskiluokissa I ja II on laskuun osallistuvan oltava vähintään 5-vuotias. Alaikäisellä on oltava huoltajan suostumus koskenlaskuun osallistumiseen. Alle 12-vuotias saa osallistua vain aikuisen mukana.

8.3 Koskiluokassa III on laskuun osallistuvan oltava vähintään 12-vuotias. Alaikäisellä on oltava huoltajan suostumus koskenlaskuun osallistumiseen. Alle 18-vuotias saa osallistua vain aikuisen mukana.

8.4 Koskiluokassa IV on laskuun osallistuvan oltava vähintään 18-vuotias.

9. Koskenlaskuveneen kuljettaja

9.1 Koskenlaskuveneen kuljettajalla on oltava riittävä taito ja kokemus veneen kuljettamiseen. Kuljettajan tulee olla vähintään 18 vuoden ikäinen ja hänellä tulee olla koskenlaskuveneen kuljettajan pätevyystodistus.

9.2 Koskenlaskuveneen kuljettajan pätevyystodistuksen myöntää Suomen melonta- ja koskenlaskuyrittäjät ry. Pätevyys osoitetaan kirjallisella kuulustelulla ja käytännön näyttökokeella. Yhdistys pitää luetteloa kouluttamistaan henkilöistä.

9.3 Edellä olevan mukaan pätevällä koskenlaskijalla on oikeus laskea:

- luokan I – III kosket kuljettajana yksin toimien
- luokan IV kosket kuljettajana toisen päällikkönä toimivan kuljettajan kanssa
- luokan IV kosket päällikkönä toimien sitten, kun on laskenut kosken vähintään 40 kertaa siten, että laskuista vähintään 10 on tapahtunut IV luokan ja loput III luokan koskessa, muun riittävän koskenlaskukokemuksen lisäksi (laskuista pidettävä päiväkirjaa).

10. Käytön rajoitus

10.1 Luokan III tai sitä vaativampaa koskea ei saa laskea muun tyyppisellä kuin itsestään tyhjentyvällä kumiveneellä.

10.2 Luokan IV koskea laskettaessa veneessä on oltava kaksi kuljettajaa, joista toinen on nimettävä päälliköksi. Useamman veneen ryhmässä laskettaessa riittää kuitenkin yksi kuljettaja kuhunkin veneeseen.

10.3 Luokan V, VI ja X koskessa ei saa harjoittaa koskenlaskua ansiotarkoituksessa.

10.4 Luokan III ja sitä vaativammassa koskessa käytettävän veneen täytyy olla vähintään kuudelle henkilölle tarkoitettu.

10.5 Valvontaviranomaiset voivat toimivaltansa mukaisesti keskeyttää tai kieltää koskenlaskun suorittamisen ja antaa ohjeita tai määräyksiä turvallisuuden takaamiseksi. Ilmenneet puutteet on korjattava ensi tilassa.

11. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma

11.1 Koskenlaskua harjoittavan yrityksen, yrittäjien yhteenliittymän, seuran tai muun yhteisön tulee laatia pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelma on osa yrityksen turvallisuusasiakirjaa. Turvallisuusasiakirja sisältää eri lajien lajikohtaiset pelastussuunnitelmat. Alueellisia pelastusharjoituksia pidetään suositeltavina.

11.2 Pelastussuunnitelman tulee sisältää riskien arviointi ja tiedot toimenpiteistä onnettomuuksien ennalta ehkäisemiseksi käytettävillä reiteillä. Siinä selvitetään eri reiteillä esiintyvät putoukset, kuopat, pyörteet ym. riskit ja vaarapaikat. Lisäksi suunnitelmasta tulee ilmetä käytettävät reitit eri vedenkorkeuksilla.

11.3 Koskenlaskuveneen kuljettajan ja muun palvelun tuottamiseen osallistuvan henkilökunnan on tunnettava turvallisuus- ja pelastussuunnitelma sekä sitouduttava

turvallisuushakuiseen toimintatapaan.

11.4 Yrityksellä on oltava nimetty turvallisuuspäällikkö ja hänen varahenkilönsä. Turvallisuuspäällikön tulee olla tosiasiallisessa toiminnassa mukana oleva vastuuntuntoinen henkilö, joka on kaikkien henkilökuntaan kuuluvien tiedossa.

11.5 Koskenlaskutoiminnan järjestäjällä täytyy olla riittävä vastuuvakuutus ja työntekijöille lakisääteinen tapaturmavakuutus.

11.6 Yrityksen, seuran tai muun yhteisön tulee pitää kirjaa vaara- ja onnettomuustilanteista sekä toimenpiteistä, joihin niiden johdosta on vastaisen varalta ryhdytty.

11.7 Turvallisuussuunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa laskukauden alussa sekä päivitettävä välittömästi tarpeen ilmaantuessa. Päivityksestä ja tarkastuksesta on tehtävä suunnitelmiin merkintä. Jokaisen työntekijän tulee tutustua palvelun tarjoajan turvallisuuskokouksiin sekä varmentaa sisällön ymmärtäminen nimikirjoituksellaan.

11.8 Toiminnasta vastaavan on raportoitava välittömästi (käytännössä heti, kun pelastustoimet on suoritettu) onnettomuus-, vaara- ja läheltä piti -tilanteista kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004) 4 §:n mukaisesti. Ilmoitus tulee tehdä kunnan terveystarkastajalle.

12. Voimaantulo

Tämä ohje tulee voimaan 1.4.2008 ja tämä ohje korvaa 1.4.2004 voimaan tulleen ohjeen koskenlaskuveneiden turvallisuudesta.

Ennen 1.4.2008 hyväksytyt koskenlaskuveneen kuljettajat saavat edelleen toimia koskenlaskuveneen kuljettajina tätä ohjetta noudattaen.

Suomen Melonta- ja Koskenlaskuyrittäjät ry.

Puheenjohtaja Raimo Kuru

Hallituksen jäsen Juha Vartiainen

Hallituksen jäsen Esa Paakkinen

Jakelu:

Kuluttajavirasto
Merenkululaitos
Suomen Melonta- ja Koskenlaskuyrittäjät ry. jäsenet